

30 năm cuộc chiến Việt - Trung

Tác Giả: Tỉn sĩ Ang Cheng Guan
Thứ Ba, 03 Tháng 8 Năm 2010 02:54

Cuộc chiến bắt đầu ngày 17.02.1979 khi chừng 100.000 quân Giải phóng Nhân dân, có xe tăng và pháo binh hỗ trợ, vượt qua đường biên giới 1300 cây số.

'Đầy bài học'

Cuộc chiến Việt - Trung (tháng Hai - Ba 1979) đánh dấu sự khởi đầu của những cuộc xung đột biên giới liên tiếp.

Giao tranh ngắn ngủi nhưng đổ máu kéo dài ngày 5.3.1979 khi Bắc Kinh loan báo rút quân. Phái đoàn ngày 16.3 thì việc triệt thoái mới hoàn tất. Những cho tới mãi cuối thập niên 1980, Trung Quốc tiếp tục gây áp lực lên Việt Nam tại biên giới, và đưa đẩy cho những bài học thất bại.

Tháng Bảy 1978, khi Trung Quốc lần đầu nói rõ ý định đẩy "Việt Nam mất bài học", đó là dịp phản ứng của cộng đồng chính phủ Việt Nam với người Hoa.

Bắc Kinh cáo buộc Hà Nội ngạo mạn đối Hoa kiều, xóa bỏ thỏa thuận năm 1955 theo đó không bắt Hoa kiều phải trở thành công dân Việt Nam. Đầu ngày 11.7.1978, Trung Quốc đóng cửa biên giới Việt - Trung để kiểm soát dòng người tràn vào Trung Quốc.

Những lý do thực sự của chiến tranh liên quan mật thiết quan hệ tay ba thay đổi giữa Việt Nam, Trung Quốc và Liên Xô, và sự xâm lấn Campuchia là điểm sôi chát.

30 năm cuộc chiến Việt - Trung

Tác Giả: Tán sĩ Ang Cheng Guan
Thứ Ba, 03 Tháng 8 Năm 2010 02:54

Ngày 5.7.1979, trong vòng đàm phán giữa Bắc Kinh và Hà Nội, Trung Quốc bỏ qua vấn đề Hoa Kỳ và biên giới, mà đòi cuộc thương lượng "tiếp tục tại vấn đề then chốt - chiến tranh biên giới bá quyền".

Trung Quốc nói việc Việt Nam xâm lấn Campuchia là một phần kế hoạch thành lập Liên bang Đông Dương, đi theo "mô hình bá chủ thế giới" của Liên Xô. Ngay từ tháng Chín 1975, Trung Quốc đã ép Lê Duẩn từ bỏ quan hệ gần gũi với Liên Xô bằng việc ký tuyên bố chung chiến tranh bá quyền - nhậm chức Lê Duẩn từ chối.

Mở xa, đánh chặn Liên Xô

Chúng ta biết Bắc Kinh bắt đầu chuồn bọ cho một cuộc chiến Việt - Trung ngay từ tháng Tám 1978.

Ngày 3.11.1978, Hà Nội và Moscow ký hiệp ước hữu nghị Việt - Xô. Câu hỏi lớn cần đặt là vì sao Việt Nam chủ ký nó vào lúc này cho dù đã có quan hệ gần gũi Moscow từ giữa thập niên 1960?

Cuộc chiến 1979 là đỉnh điểm của những căng thẳng và khác biệt đã bùng nổ mề nén vì cuộc chiến Việt Nam

Câu trả lời đầy đủ đòi hỏi ta phải nhìn lại những cố gắng bình thường hóa quan hệ với Mỹ của Việt Nam sau tháng Tám 1975, và đặt nó trong quan hệ Việt - Trung trong giai đoạn này.

Còn câu trả lời ngắn gọn thì là đến tháng Mười 1978, rõ ràng sẽ không sớm có sự bình thường hóa quan hệ Mỹ - Việt. Washington đã chọn Trung Quốc thay vì Việt Nam. Việt Nam chủ còn lá bài Liên Xô để chiến tranh lại cái mà họ xem là mối đe dọa phòng ngừa Bắc.

Ngay cả ASEAN, tổ chức hợp tác chặt chẽ với Bắc Kinh trong suốt thập niên 1980 để buộc Việt Nam rút khỏi Campuchia, cũng thường xuyên xuyên thủng a nhàn rảnh ng phải xem xét quan ngại an ninh của Việt Nam, và rằng tổ chức này không muốn đưa Việt Nam tay Liên Xô ngược sang làm vớ tinh Trung Quốc.

30 năm cuộc chiến Việt - Trung

Tác Giả: Tán sĩ Ang Cheng Guan
Thứ Ba, 03 Tháng 8 Năm 2010 02:54

Đây là quan điểm đầu tiên năm, và sau đó là sáu, nước ASEAN chia sẻ. Không nước nào vui vẻ với sự trở lại của Việt Nam của Trung Quốc. Nhà đầu tiên của Singapore tại Liên Hiệp Quốc, Tommy Koh nói tại Liên Hiệp Quốc: "Là ra Trung Quốc không nên tự mình quy định luật lệ..."

Tiến trình bình thường hóa

Biên giới hai nước hiện nay là địa điểm giao thương nhộn nhịp

Sự sụp đổ của Liên Xô và Chiến tranh Lạnh chấm dứt năm 1989-90 thúc đẩy Việt Nam và Trung Quốc xét lại quan hệ. Campuchia là trung gian chính.

Ngày 10 tháng Hai 1985, Lê Duẩn đã bày tỏ niềm tin rằng tình hữu nghị Việt - Trung sẽ phôi dục thành hiện thực. Sau đó, có tin nói Lê Đức Thọ thăm Paris, ngoài là địa điểm hội nghị đồng Cờng sự Pháp, nhưng cũng để bí mật gặp phía Trung Quốc.

Cuộc họp Việt - Trung đầu tiên sau chín năm, gặp nhau tại thành phố Trung Quốc, diễn ra tháng Giêng 1989. Vòng hai đàm phán chính thức 8-10 tháng Năm 1989.

30 năm cuộc chiến Việt - Trung

Tiêu đề: Tờn sĩ Ang Cheng Guan
Thứ Ba, 03 Tháng 8 Năm 2010 02:54

Những sự khôi phục quan hệ còn phải chờ việc giải quyết mâu thuẫn Xô - Trung. Và điều này diễn ra trong tháng Năm 1989, khi Gorbachev lần đầu thăm Trung Quốc, gần ba năm sau diễn văn càn mả của ông tại Vladivostok, trong đó ông bày tỏ ý định cải thiện quan hệ với Trung Quốc, niềm tin rằng tương lai Campuchia phải do người Campuchia quyết định và cũng kêu gọi Việt - Trung bình thường hóa.

Không lâu sau hội nghị Xô - Trung, một cuộc họp bí mật diễn ra tại Thành Đô tháng Chín 1990.

Tháng Tám 1991, Lê Đức Anh, khi đó là Bộ trưởng Ngoại Quốc phòng, có chuyến thăm không loan báo tại Trung Quốc. Lúc này, thủ lĩnh đạo Việt Nam giữ vai trò chủ chốt tại Chi nhánh Lành, như Lê Duẩn, Trưởng Chinh, Lê Đức Thọ, đã qua đời.

Chúng ta vẫn không biết những gì diễn ra trong các cuộc họp bí mật và không quá bí mật đó, nhưng rõ ràng trong giai đoạn này, việc biết là nhà của thời điểm năm 1980, Việt Nam không đem nhữn đđng co với Trung Quốc, vì bả cô lập, kinh tế suy sụp và dân mất số bả o trả của Liên Xô, nả c tan rã vào tháng 12.1991.

Tin Trung Quốc và Việt Nam sự bình thường quan hệ đđc chính thức loan báo tháng Chín 1991, khi Ngoại trưởng Nguyễn Mạnh Cầm thăm Bắc Kinh.

Giãn mà xa

Kể từ 1991, quan hệ Việt - Trung rõ ràng đã tăng tiến rất nhiều. Nhưng không có nghĩa là chỉ có màu hồng. Vẫn đđ tranh cãi nhữt, chđ quyđn tại Hoàng Sa và Trường Sa, sự không thể giải quyết trong thời gian dài, những tại nay, lãnh đạo hai nả c đđ bày tỏ ý chí chính trđ không đđ vđn đđ vđt quá kiểm soát.

Có hai quan đđm về quan hệ Việt - Trung. Một trưởng phái nói rằng quan hệ này chỉ yđu đđc đđnh hình bảng những ký c lập sđ. Theo đó, cuộc chiến năm 1979 có thể xem là tđt yđu và câu hỏi không phải là liđu nó có xảy ra lđn nả hay không, mà là khi nào?

Trường phái khác cho rằng mối quan hệ đđc đđnh hình bải những thđ lập bên ngoài hođc những tính toán đđa chính trđ. Theo quan đđm của tôi, cuộc chiến 1979 là đđnh đđm của

30 năm cuộc chiến Việt - Trung

Tác Giả: Tán sĩ Ang Cheng Guan
Thứ Ba, 03 Tháng 8 Năm 2010 02:54

---

nhäng căng thẳng và khác biệt đã bät mäm đè nén vì cuộc chiến Việt Nam, khi thä giäi vän còn đäc hình dung nhä hai khäi ý thäc hä.

Khi chiến tranh Việt Nam chấm dứt và xuät hiän mäu hình mäi trong quan hä Trung Quốc, Liên Xô và Mä, nhäng khác biệt täm gác träc đây giä iäi xuät hiän.

Hình thù địa chính trị mäi, cäng thêm thành kiän ngàn đäi, đã làm bùng phát nhäng nghi kä giäa Việt Nam và Trung Quốc. Cuộc chiến 1979 là ví dä kinh điển khi nhäng cái nhìn, hình thành tä kinh nghiệm quá khä, có thä täo ra hiäu nhäm và räi làm nhäng đä báo tä bịän thành sä thät.

Ngay cä khi mät sä đäi u vän giäng nguyên, thì hä thäng quäc tä đã thay đäi đáng kä tä năm 1979 và còn tiếp täc chuyển đäng. Quan hä Việt - Trung, giäng nhä mäi mäi quan hä, vän còn là "công trình dang dở".

Vä tác giä: Tán sĩ Ang Cheng Guan hiän làm väc ä Viän Giáo däc Quốc gia Singapore sau thäi gian làm ngä iäi đäng đäu Viän Nghiên cäu Chiến läch và Quốc phòng địa Đäi häc Công nghệ Nanyang (NTU). Ông là tác giä cäa nhäu sách vä cuäc chiến Việt Nam, trong đó có Vietnamese Communist Relations with China and the Second Indo-China Conflict, 1956-1962 (1997), và Ending the Vietnam War: The Vietnamese Communists' Perspective (2004).

Bài viết riêng cho BBCVietnamese.com tại Singapore